

mora eno izmed prijaznih poslopij na mestu Zaplotnikove koče biti šola, sem že uganil. —

V šolskem vrtu sem zagledal moža, sedečega na klopici pod košatim orehom. Bil je Zornič. Odkar ga nisem videl, se je precèj izpremenil; telo mu je postalo obilnejše, obraz, nekdam nežen, se je zresnil in obdala ga je gosta in dolga brada, ki je tu in tam že jela siveti.

Začuvši korake se je mož ozrl proti meni in, ko je videl vojaka, pogledal me je pozorneje, potem pa skočil kvišku ter mi hitel nasproti. Spoznal me je.

Prisrčno me je vsprejel ter me peljal v sobo, opravljeno sicer priprosto, pa zelo čedno. Potem je zaklical v sosednjo sobo: „Katarina, prinesi, prinesi nekoliko pi-jače, kruha in pa še kak prigrizek; gosta imava!“

Katarina, gosta imava. Tako je pač rekel. Saj je bilo vendar navesti ime Vida! Ali je ni vzela? Ali ima morda že drugo ženo? Te in enake misli so me navdajale, kar je v sobo stopila ženica kakih 60 let ter je pred naju postavila liter tolkovca, hlebec kruha pa nekaj pleča.

„Vidiš, to je moja gospodinja, teta Katarina, neomejena gospodarica moje kuhinje, in ta gospod je moj prijatelj in bivši sošolec stotnik Ivan Voglar“. naju je seznanil Zornič. Ker sem ga vprašajoče pogledal, vedel je takoj, kaj znači ta pogled.

„Rad bi vedel, kje so drugi moji ljudje, kaj ne? Ali vedi, da sem samec; to mi je odločila usoda. Zgodilo se je pa tako le: Poldrugo leto je moralo biti, kar sem služboval v Zavlaki, in ravno sem spisal nekaj prošenj za drugo službo, oziroma za premeščenje, kar mi dojde žalostno poročilo, da mi je nenadno umrla nevesta, Vida Podgornikova. Silna žalost me je prevzela; raztrgal sem prošnje in sklenil ostati v Zavlaki, ločen od sveta, ki mi itak nima dati ničesar več. Še z večjo strastjo sem se polotil čitanja in učenja. Naročil sem si naravoslovnih in kmetijskih knjig, za kar sem imel že od nekdam posebno mnogo veselja, ter sem začel kmete izpraševati o tem in onem. Tako se je zgodilo, da smo si se počasi nekoliko približali, dasi me v začetku kar videti niso mogli. Še najbolj prijatelja sva si bila z Zaplotnikom, čigar je bil nekdam svet, na katerem stoji šola. Mož ima več otrok in jih je redno pošiljal v šolo, kar o drugih ne morem reči. Nekega dne mi je rekel: „Vi, gospod učitelj, mnogo čitate; ali bi mi mogli svetovati, kje naj kupim sadnih dreves? Zasaditi namreč mislim travnik poleg hiše, da ne bo tako golo okrog doma“. Naročil sem Zaplotniku prav lepega drevja in mu ga tudi sam vsadil lepo v vrste. Zelo sva se sicer pričkala zaradi razdalje posameznih dreves, nazadnje mi je pa vendar dovolil drevo od drevesa vsaditi 10 metrov daleč. Vaščani so se sicer v začetku smijali, ko pa so videli, kako lepo drevesca rastejo, dali so si dopovedati, da je drevesca treba saditi tako daleč narazen, da imajo dosti prostora tudi tedaj, kadar dorastejo. Tako se je zgodilo, da me je s časom naprosil ta in ta vaščan, da sem mu zasadil vrt, in danes bo težko kje kaka vas, ki bi imela

toliko in tako lepih sadovnjakov. Mnogo drevja smo vzgajali v domači drevesnici, in že več časa nam ga ni bilo treba naročiti od drugod. Ljudje imajo dosti sadja vsake vrste, svežega in suhega, pa tudi tudi tolkovca dobiš pri vsakem gospodarju. Tudi ta le je domačega pridelka. Le pokusi ga, videl boš, da ni napačen. Bog Te živi pod mojo streho!“

Trčila sva in pila. Tolkovec je bil res izboren, zato sem rekel: „Ni čuda, da Te imajo vaščani tako radi, ko si jim toliko storil. Ravno kar mi je nekdo rekel da gotovo v vsi deželi ni tako spoštovanega učitelja, kakor si Ti“.

„Tudi jaz sem te misli, in ravno to me najbolj vspodbuja, da čim dalje bolj delujem. Težko sem si pridobil to spoštovanje, upam pa, da si je ohranim do konca svojih dni. Najbolj odločilen za moj vpliv je pa bil Kaparjev norec, kakor ljudje imenujejo vodnega ovna, katerega je Kapar dal postaviti na moj nasvet. Gotovo si slišal neko enakomerno trkanje; saj si moral iti mimo“.

„Slišal sem ga in tudi izvedel sem že, da je to Tvoje delo“.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreklik.)

Jedeninvajseto poglavje.

Katastrofa.

(Dalje.)

Jedno trenotje je zavladata mrtva tišina mej divjaki in hitro so se zbrali okrog svojih vodij.

— Ognjeni zmaj naj požre vse belokožce, — zaklical je Kaonabo, tresoč z gorečo gorjačo. — Kaonabo ne bode miroval, dokler ti prokleti ljudje ne pojdejo v kraljestvo senc, dokler se zemlja, lastnina rudečih ljudij, ne očisti tujcev. Ti belokoži ljudje so otroci boginje Atabejre, katere je izgnalo nebo in jih poslalo k nam, da jih uničino. Če vojaki Kaonaba in Majrenija pojdejo na vojsko proti belokožcem, bode bog smrti široko odprl svoje duri, da belokožce vsprejme v kraljestvo senc.

Po tem gorečem govoru je vstal star divjak. Zravnal je svojo upogneno postavo, obraz mu je oživel, bistro in ježno je pogledal.

— Kaonabo — zaklical je z glasnim glasom, kliče vas na vojno proti belokožcem, pojdite li vi za njim?

— Pojdemo za Kaonabom! — zaklical je glavar Majreni. — Beg smrti naj belokožce pobere v svojo žrtev!...

— Da, da, mi pojdemo za Kaonabom! — zaklicali so rudečkožci.

— Pripravite se torej na vojno! — ukazal je

Kaonabo, vzel je iz vrečice, ki mu je ob pasu, barve in začel je barvati truplo s pisanimi pasovi. Vojaki so s spoštovanjem gledali na svojega vodjo, ki se je brez strahu pripravljaj na vojno proti belokožcem, ne brigajoč se za njih strašno orožje in nebeški rod. Ko je Kaonabo končal svojo vojno toaleta, so drugi isto storili in pobarvali se za vojno.

V tem je Kaonabo šel k Majreniju.

— Pokličí starejše vojake na posvetovanje, — rekel mu je. — Hiteti moramo, da napademo belce, predno so hladna trupla njih tovarišev.

Majreni je ubogal in kmalu so vsi starši vojaki se zbrali v posvetovanje.

Po kratkem posvetovanju so sklenili, da se moški nekje skrijejo, k belokožcem pa pošljejo ženske z vsemi mogočimi pridelki in veliko množino upijanjlive pijače jagori. Povedati morajo ženske belokožcem, da jih tovariši čakajo v vasi, da so nabrali od ljudij mnogo zlata in mislijo ondu ostati nekaj dnij. Ta načrt se je hitro izpolnil. Žene in dekleta niso prav marale prevzeti uloge odposlancev, a so se morale pokoriti.

Španci so vsprejeli odposlanstvo z veselimi klici. Malo nezaupanje je hitro minolo, ko so videli pridelke, katere so prinesle Indijanke. Vsi so planili na sadje, divjačino in ribe in hitro zalivali s palmovim sokom. Bilo je že večer, ko so se Španci pripravili, da pojdejo v Kaonabovo vas.

Slepo zaupajoč odposlanim ženskam, so čoln potegnili k bregu, zložili na kup vse, kar so imeli, in pustivši pri čolnu jednega samega stražnika, odšli v vas.

Kmalu po odhodu Špancev, ko se je nočna tema že bila ulegla po bregu, se je v bližnjih grmih pokazalo neko pokanje in dve temni postavi prišli sta od tod. Tako, da ju ni nikdo slišal, sta se kakor gaščerici splazili k čolnu. Čuvaj, katerega so tu pustili, je brez skrbi dremal, ne sluteč nobene nevarnosti. Nakrat se je prebudil in videl je dva človeka pred seboj. To trenutje je močna roka ovila vrv okrog njegovega vratu in čez jedno trenutje je Špančevo truplo že se zvijalo v smrtnem trepetu...

V tem so Španci pojoč in šaleč se, prišli na nesrečno dolino, na kraj pogube njih tovarišev. Zmračilo se je in nastopila je temu, tropična noč. Španci so nehote bili nekako potrti in skoro tipajoč šli po gozdu po sledu Indijank. Nakrat so poslednje skočile na stran in se skrile. To trenutje so se razmaknile veje dreves in divjaki so s strašnim kričanjem obkolili belce. Prav kakor bi bili legijoni črnih vragov vzrasli iz zemlje okrog Špancev otrpnelih samega strahu. Pušice so švigale... Ko je premagal prvo iznenadenost, je Rodrigo Eskobad potegnil meč ter zaletel se v tolpo divjakov sekajoč na desno in levo, prizadevajoč si naudušiti svoje tovariše. Pušico, katero je vrgla spretna

roka Kaonabova je zadela ga v desno oko in pal je mrtev in za njim Peter Gutjerec z razbito glavo.

Smrti strah je pretresal Špance. Videli so pogubo, če tudi so pogumno se dalje bili, a vse je bilo zaman! Vsi njih naporí bili so brez uspeha. Glavno njih varstvo, prepričanje, da so belokožci nebeškega rodu, je bilo zginilo. Divjaki so se preverili, da so belokožci tudi smrtniki in so jih z razjarnostjo napali.

Nekaj minut je trajal v gozdu krik strašne vojne. Potem se je razlegel tak strašen zmagovalni krik divjakov, da bi bila komu ustavila kri v žilah, na to je vse utihnilo, Španci so bili do zadnjega pobiti.

Čas je tekel. Prišla je pomlad in napolnila zrak s prijetnim duhom, in človeška srca so sanjala in se nadejala. Samo Arano se ni udajal nobenim sanjarjam in nadam. Bolezni in pobegi so pomanjšali število njegovih naselnikov na deset. Pa še ti so bili uporni in razuzdani. Dijego je z bojaznijo gledal v bodočnost in z nepotrpežljivostjo čakal, da se povrne Kolumb s podkrepljenjem.

Tako je prišel večer dne 12. marca 1493. leta. Arano je ogledal svojo majhno trdnjavo, a ni hotela ga popustiti neka težka slutnja, da ga nekaj hudega čaka. S težkim vzdihom je šel v svojo sobo in usel se za mizo. Cela tolpa misli brez vsacega reda mu je rojila po glavi. V mislih se je preselil na Špansko in preživljal svojo mladost. Podobe daljne domovine polite s solnčnimi žarki razgrinjale so se pred njim kakor v sanjah. Nakrat je vzdihnil.

— O, Beatrisa, — zakaj nisi mogla biti moja in me prikovati na domovino? Mari moram za zmiraj ostati v tujini?...

Umolknil je in znova se udal premišljevanju.

Nakrat je nekaj kakor solnčni žarek zasejalo na njegovem obrazu.

— Limahani — zaklical je. — Ona mora osladiti mi življenje v Novem svetu in meni zameniti vse.

Hrepenenje po ljubezni ga je obdala kot goreč val...

— Da, da, — rekel je z velikimi koraki hodeč po sobi. — Jutri pojdem k Guakanahariju in mu odkrito priznam svojo ljubezen. Če tudi je priprosta Indijanka, dekle prirode, a v rokah mojstra tudi demant postane bliščeč briljant!...

Pomirivši se vsled tega sklepa, se je naposled Dijego slekel in ulegel v postelj. Kmalu je jednako merno, tiho dihanje pokazalo, da trdno spi.

Kmalu se je zaslišal lahek šum v sobi, duri so se tiho odprle in podoba Limahanine se je pokazala na pragu.

Z žalostnim pogledom je šla k postelji in se ustavila pred njo.

Ustni spečega so se zganile in iz njih se je izvila beseda „Limahani“.

Iznenadena Indijanka je pokleknila.

— O, Veliki Duh, — zašepetala je, — čemu je

tako določeno v ukazih osode? Mari je Limahani le zaradi tega morala najti sina neba, da pojde z njim v kraljestvo boga smrti?

In žalostno je pogledala na polni mesec, plavajoč na nebu. Nakrat se je stresla, neka svetla zarja se je pokazala na nebu...

Pogumno je vstala, nagnila se k spečemu in pritisnila mu poljub na ustna.

Dijego je odprl oči in okamnel je od začudenja, ko je videl Indijanko.

— Limahani!... Si li ti tukaj? Kaj se je zgodilo?

On je hotel skočiti s postelje, a Indijankina roka ga je zadržala in nov poljub je zaprl glas njegovim besedam...

— Molči, belokožec!... Poslala me je k tebi boginja ljubezni... dekla tvoja bodem, sreča tvojega življenja, dihanje tvoje volje, dokler bog smrti naju ne vzame v svoje kraljestvo.

— Limahani, jaz te ne razumem...

To trenutje je strašen pok pretresel zemljo in plame je švignilo izpod tal sobe, kakor iz ognjenika...

V jednom trenutju je trdnjava bila kup brunov, desk, kosov orožja, človeških trupelj in posodnih črepinj...

Ne pričakujoč tacega izida so Kaonabovi in Majrenovi vojaki, ki so bili porabivši malomarnost stražnikov splazili se v trdnjavo in zažgali zalogo smodnika, s strahu pali na tla. Pogumnejši so vstali, bojazljivo ogledujoč bivališče belokožcev... Ničesa ni bilo videti na mestu trdnjave Navidad; vse je bilo se zjednačilo z zemljo.

Tedaj je poslednji krik Indijancev se glasno razlegel po okolici. Rudečeokožci so planili na kadeče se še trdnjavske ostanke, iskajoč plena v razvalinah.

Kmalu so se vrnili z zvonci, orožjem, posodo in obleko, kolikor so dobili nepoškodovanega...

Ko je solnce izšlo je ožarilo razmesarjena trupla Špancev...

O Dijegu in Limahani ni bilo sledu. Vse uničujoči ogenj ju je bil objel in pokopal njijino ljubezen.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Stranski posli kronanih glav. Navada je, da kralji in cesarji se nauče tudi kacega rokodelstva, da se ž njim bavijo za zabavo. O Petru Velikem je še dobro znano, da je ladije tesal in zobe drl. Pa tudi dandanes se bavijo nekateri vladarji s podobnimi posli. Vojvoda Jorški, jedini sin princa Waleskega, je vrvar. Naučil se je delati vrvi od nekega mornarja, ki je služil pri mornarici. Ruski car je dober kmet, zna orati, sejati, žeti in celo kravo molzti. Cesar Viljem se bavi ne le z raznimi umetnostmi, temveč je tudi dober črkostavec. Kralj Humbert je čevljar in se bavi tudi s slikarstvom. Švedski kralj Oskar se ravno rokodelstva ni učil, a jako rad seka drva. Portugalska kraljica Amalija zna dobro prirejati klobuke, angleška kraljica pa zna dobro raznovrstna ženska ročna dela, s katerimi se peča, če tudi je že jako stara.

Razvaline velicega mesta. Angleški rudnoslovec Viljem Niven je našel v meksikanski pokrajini Guerrzero razvaline velikega nekdanjega mesta. Našel je ostanke dobro narajenih cest, leuplov, žrtvenikov. Vse kaže, da so Mehikanci morali biti precej omikani. Kakor Niven poroča, je moralo to mesto biti blizu tako veliko po obsegu, kot je sedanji Novi Jork. On sodi da je to mesto nekdanji Kvekmijatoplikan, o katerega lepoti še dandanes pripovedujejo mehikanske pravljice.

Papeževa vojaščina obstoji iz petih vojev: plemenite garde, švicarske garde, palačne straže, žandarjev in gasilcev, ki so tudi vojaški organizovani. Poveljnik plemenite garde je knez Altieri. Ta garda šteje petdeset mož, ki so dobro plačani. Na mesec imajo po 300 do 400 lir, poleg tega pa imajo še nekaj postranskih dohodkov. Švicarska garda šteje sto mož, velicih, močnih švicarskih sinov. Ti stražijo pri vhodih v Vatikan. Imajo lepe uniforme in so oboroženi z Remingtonovimi puškami. Dobivajo brezplačno hrano in po 60 do 120 lir na mesec. Palačna straža šteje dve stotnji. Sestavljena je iz samih Rimljanov. Skliče se le ob slovesnih priložnostih, plače ne dobiva, pač pa neko letno odškodnino za uniformo. Poveljnik plačani straži je podpolkovnik Crostasana, kateremu sta podrejena 2 majorja, 4 stotniki, in osem p ročnikov. Palačna straža ima tudi godbo. Papeževih žandarjev je 120 in vzdržujejo red v notranjem Vatikanu. Žandari so vsi iz Romagne. Gasilcev je 30. Vseh vojakov ima papež kaci 600.

Novice.

— Deželni zbor kranjski je sklican na dan 26. ja nuvarija k zasedanju.

— **Izid volitve v trgovsko in obrtniško zbornico.** Volilna komisija za trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani naznanja izid volitev, katere so se izvršile 14. januvarija 1897 za trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani. 1.) Od 595 volilcev I. in II. volilnega razreda trgovskega odseka volilo jih je pravilno 162. Izvoljeni so za člane trgovske in obrtniške zbornice naslednji gg: Karol Pollak, trgovec v Ljubljani s 141 glasovi. Vaso Petričič, veletržec v Ljubljani s 139 glasovi, Avgust Skaberne, trgovec v Ljubljani s 135 glasovi. 2.) Od 2819 volilcev III. volilnega razreda trgovskega odseka volilo jih je 515 pravilno. Izvoljena sta bila za člane trgovske in obrtniške zbornice gospoda: Ivan Krajec, knjigotržec v Novem mestu s 482 glasovi in Franc Omersa, trgovec v Kranju s 435 glasovi. 3.) Od 25 volilcev I. volilnega razreda obrtnega odseka (velika industrija) volilo jih je 16 pravilno in izvoljena sta bila za člane trgovske in obrtniške zbornice gospoda: Ivan Baumgartner, tovarnar v Ljubljani s 16 glasovi, Andrej Gassner, solastnik tovarne v Trzinu s 15 glasovi. 4.) Od 9938 volilcev II. volilnega razreda obrtnega odseka volilo jih je 2046 pravilno in izvoljeni so bili članom trgovske in obrtniške zbornice gg: Ant. Klein, lastnik tiskarne v Ljubljani z 1993 glasovi, Josip Kušar, lastnik mlina in državni poslanec v Ljubljani z 1661 glasovi, Josip Lenarčič, tovarnar na Vrhniki s 1656 glasovi, Fr. Kollmann, steklar v Ljubljani z 1622 glasovi. 5.) Od 24 volilcev III. volilnega razreda obrtnega odseka (rudarstvo) volilo jih je 9 pravilno in izvolili so članom zbornice gosp. da Karola Luckmann-a, ravnatelja kranjske industrijske družbe na Jesenicah z 9 glasovi.

— **Državnozbornske volitve.** Te dni se zaključijo državnozbornsko zasedanje in razpusti poslanska zbornica. Nove volitve bodo okrog 20. marca. Agitacija za volitve je že v najboljšem tiru. Dne 7. jan. je bil volilski shod v Lescah. Predstavila sta se volilcem kot kandidata g. prof. Tomo Zupan